

Опалинський Юрій Володимирович,
головний спеціаліст УПОН ДПМВС,
кандидат юридичних наук, доцент

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Сучасний етап світового розвитку характеризується динамічним поглибленням процесів інтеграції всіх сфер життя та діяльності країн світу за переважно західним типом, з властивими йому формами і нормами демократії та суспільних цінностей. У широкий вжиток увійшов термін глобалізація як характеристика формування єдиного планетарного суспільства, що впливає на взаємне зближення різних країн і народів та створення єдиного світового ринку без національних бар'єрів і забезпечення однакових правил гри для всіх учасників [1].

Проте глобалізація не обмежується суто соціально-економічними змінами або трансформацією політичних і культурних інститутів тощо, глобалізаційні процеси увійшли і до правової сфери держав. Це обумовлено тим, що суспільне життя у своєму сучасному вимірі потребує вирішення глобальних проблем, які стоять перед людиною, нацією, державою, людством у цілому, породжують ідентичність багатьох правових, у тому числі кримінально-правових, способів їх вирішення. Ефективність же взаємодії національного та міжнародного права залежить від можливості їх гармонійного поєднання. У світлі цього необхідністю стає і уніфікація норм правових систем або ж, як мінімум, створення сприятливих умов для їх взаємодії в правозастосовній сфері, перш за все, у кримінальному праві, незважаючи на різні правові системи.

Сьогодні без врахування факторів глобалізації в організації й реалізації державної кримінальної політики неможливо «синхронізувати» національні засоби соціально-правового контролю над злочинністю з міжнародними і, зокрема, загальноєвропейськими, підходами і стандартами [2, с. 306].

Відзначимо, що глобалізація несе в собі безліч нових проблем і змін, у зв'язку з чим на міжнародному рівні нам потрібні механізми співпраці, які були б досить міцними для затвердження загальних цінностей і в той же час досить гнучкими для їх реалізації в кримінальному праві, з урахуванням конкретних обставин. Необхідно підтримувати баланс, при якому враховувати, у першу чергу, національні інтереси та своєчасно здійснювати

постійне коректування національного законодавства відповідно до міжнародно-правових стандартів, які визнані Україною у відповідних міжнародних договорах. Сучасний етап розвитку суспільства і законодавства вимагає і відповідного забезпечення, у тому числі і представниками кримінально-правової науки. На законодавчому рівні є достатньо можливостей впливати на кримінально-правову політику держави, осмислювати нові кримінально-правові явища, обґрунтовувати моделі вдосконалення кримінального та інших галузей законодавства, покращувати кримінально-правову підготовку фахівців, впливати на професійне правосвідомість правоохоронців і правову культуру населення тощо.

Вважається, що в епоху глобалізації процес уніфікації норм кримінального права буде відбуватися через відпрацювання взаємоприйнятних, схожих і однозначних формулювань кримінально-правових норм, з одного боку, і, з іншого боку, через повсюдне впровадження в практику кримінально-правових норм міжнародного кримінального права. При цьому, основним напрямком коригування кримінального законодавства повинно стати забезпечення справедливості, збалансованості кримінально-правових норм, однаковості їх застосування на практиці. Відзначимо, що на сьогодні кримінальне законодавство більшості країн мають схожі норми про кримінальну відповідальність за злочини проти миру та безпеки людства, за злочини міжнародного характеру (тероризм, захоплення заручників, торгівля людьми, легалізація доходів та ін.

Цілком обґрунтованою видається висловлення в юридичній науці думка, що «переважання інтеграційних тенденцій у сучасному світі з непохитністю свідчить про те, що епоха абсолютно автономного творчості парламентів і незалежності національної юстиції закінчується» [3, с. 233]. У зв'язку з цим актуальною є проблема співвідношення національних і міжнародних стандартів з питань правозастосування кримінально-правових норм, ураховуючи при цьому потребу держави зберегти власну ідентичність, включаючи основи конституційного ладу, специфіку реалізації державного суверенітету, організації державного устрою, вітчизняної правової політики в побудові правової системи.

Так, ще на початку минулого століття відомий криміналіст М. Д. Сергіївський писав, що: «Вся задача, при користуванні чужоземним матеріалом, полягає в тому, щоб не дати йому того значення, якого він не має, – він повинен

служити засобом для ознайомлення з досвідом інших народів і запасом готових знань, але не предметом сліпого наслідування» [4, с. 228]. Зближення правових систем здійснюється шляхом пізнання і взаємного збагачення, розумної імплементації норм міжнародного права в українську правову систему.

Отже, в умовах нових викликів права в глобальному світі доречно обговорити, якою має бути кримінально-правова політика, здатна, з одного боку, забезпечити принцип верховенства права, який міжнародній спільноті належить виробити і реалізувати, а з іншого – звести до мінімуму ті загрози для безпеки людей і держави, які пов’язані з розвитком глобалізаційних процесів, часом стихійних.

Список використаних джерел

1. Герасименко П. Глобалізація як феномен сучасності. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2009/09/2>.

2. Житний О.О. Розвиток кримінального права України в умовах глобалізації (загальні тенденції та перспективи дослідження). Форум права. 2013. № 1. С. 306–311.

3. Попко В. Зближення кримінально-правових систем в умовах глобалізації злочинності. Підприємство, господарство і право. 2021. № 1. С. 227–237.

Політова Анна Сергіївна,

кандидат юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СЕКСУАЛЬНЕ ПРИМУШУВАННЯ В ПРОЄКТІ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

У нашій державі розпочався новий етап реформування кримінального законодавства. Указом Президента України від 07.08.2019 року № 584/2019 «Питання Комісії з питань правової реформи» затверджено Положення про Комісію з питань правової реформи та персональний склад Комісії з питань правової реформи, у складі якої утворено робочу з питань розвитку кримінального права, до складу якої увійшли відомі вчені-фахівці у галузі кримінального права.

Станом на 17.01.2021 року робочою групою з питань розвитку кримінального права підготовлено та оприлюднено на сайті <https://newcriminalcode.org.ua/> обговорену Загальну частину та декількох розділів Особливої частини проєкту Кримінального кодексу (далі – КК) України.